

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2018 r.

SĄD OKRĘGOWY W ŁOMŻY WYDZIAŁ I CYWILNY

w składzie:

Przewodnicząca : Wiesława Kozikowska

Protokolant: Alicja Gładysiak

po rozpoznaniu w dniu 9 listopada 2018 r. w Łomży na rozprawie

sprawy z powództwa R. D.

przeciwko H. P. i P. P.

o zachowek

I. Zasądza na rzecz powódki R. D. tytułem zachowku:

- a. od pozwanej H. P. kwotę 44 357,83 zł (czterdzieści cztery tysiące trzysta pięćdziesiąt siedem złotych 83/100) z ustawowymi odsetkami liczonymi od 20 czerwca 2013 roku do 31 grudnia 2015 roku oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;
- b. od pozwanego P. P. kwotę 29 276,17 zł (dwadzieścia dziewięć tysięcy dwieście siedemdziesiąt sześć złotych 17/100) z ustawowymi odsetkami liczonymi od 20 kwietnia 2013 roku do 31 grudnia 2015 roku oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

II. Oddala powództwo w pozostałej części;

III. Zasądza od pozwanej H. P. na rzecz powódki R. D. kwotę 382,34 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych;

IV. Zasądza od powódki R. D. na rzecz pozwanego P. P. kwotę 465,60 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych;

V. W pozostałym zakresie koszty postępowania pomiędzy stronami wzajemnie znosi;

VI. Nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łomży od powódki R. D. kwotę 6 551,84 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych z tym, że:

- a. kwotę 3 275,92 zł nakazuje pobrać z roszczenia zasądzzonego od pozwanej H. P. w pkt. I. ppkt a. wyroku,
- b. kwotę 3 275,92 zł nakazuje pobrać z roszczenia zasądzzonego od pozwanego P. P. w pkt. I. ppkt b. wyroku,

VII. Nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łomży od pozwanej H. P. kwotę 2 343,71 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;

VIII. Nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łomży od pozwanego P. P. kwotę 1 549,23 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

UZASADNIENIE

Powódka R. D. po ostatecznym sprecyzowaniu powództwa wniosła o zasądzenie od pozwanej H. P. i pozwanego P. P. kwot po 75000 zł od każdego z nich wraz z odsetkami ustawowymi od rozszerzonej kwoty powództwa liczonymi za okres od dnia rozszerzenia powództwa do dnia zapłaty, natomiast od kwoty 50000 zł od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty, a także o zasądzenie od pozwanych na rzecz powódki kosztów procesu według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko powódka wyjaśniła, że ona oraz jej brat Z. P. byli jedynymi dziećmi małżonków J. oraz B. P.. B. P. zmarł 20 października 2007 roku. J. P. (1) zmarła 22 lipca 2010 roku nie pozostawiając po sobie testamentu. Powódka R. D. oraz brat powódki Z. P. byli jedynymi spadkobiercami ustawowymi po J. P. (1).

Postanowieniem z dnia 16 marca 2011 roku Sąd Rejonowy w Zambrowie w sprawie sygn. akt I Ns 26/11 stwierdził nabycie spadku po zmarłej J. P. (1) przez Z. P. i R. D. po 1/2 części. Dorobek życia B. i J. P. (1) stanowiło gospodarstwo rolne obejmujące nieruchomości rolne o łącznej powierzchni 16,2229 ha, częściowo zabudowane budynkiem mieszkalnym oraz zabudowaniami gospodarczymi, a także oszczędności w wysokości ok. 40.000 zł. Jednak darowizną z 20 lipca 2004 roku zmarli B. P. oraz J. P. (1) przekazali gospodarstwo rolne pozwanym oraz bratu powódki.

Łączna wartość darowanych oszczędności oraz nieruchomości, w stanie na dzień otwarcia spadku, według cen z daty wniesienia pozwu wynosiła w ocenie powódki nie mniej niż 600.000,00 zł. Wartość udziału J. P. (1) w majątku wspólnym małżonków wynosiła 300.000,00 zł. Jako spadkobierca ustawy powódka dziedziczyłaby 1/2 spadku po zmarłej J. P. (1) co stanowi kwotę ok. 150.000,00 zł.

Powódka nie otrzymała od zmarłej J. P. (1) żadnego majątku. Jest natomiast osobą trwale niezdolną do pracy i z tego tytułu otrzymuje rentę. Powódce przysługuje zatem roszczenie o zachówek w wysokości dwóch trzecich wartości udziału spadkowego, który by jej przypadł przy dziedziczeniu ustawowym

Pozwani H. P. i P. P. zgodnie wniesli o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu na ich rzecz.

Pozwany P. P. wskazał, że w zaistniałym stanie faktycznym i prawnym brak jest jakichkolwiek podstaw po temu, aby pozwani mieli wspólnie ponosić odpowiedzialność wobec powódki. Wskazał, że spadkodawczyni jeszcze przed wyjazdem R. D. do USA, podarowała powódce mieszkanie w W. na M.. Zaprzeczył także, że powódka jest osobą trwale niezdolną do pracy. Jego zdaniem strona powodowa nie wykazała, aby okoliczność, że powódka od 2005 roku otrzymuje świadczenie z tytułu niepełnosprawności oznacza, że jest równocześnie osobą trwale niezdolną do pracy w rozumieniu art. 991 § 1 k.c.. Nadto, pozwany podkreślił, że nic mu nie wiadomo na temat jakichkolwiek oszczędności spadkodawczyni J. P. (1). Zaprzeczył jakoby otrzymał od B., czy J. P. (1) jakąkolwiek darowiznę w pieniądzu. Podniósł, że poczynił nakłady na darowaną mu nieruchomość. W ocenie pozwanego, okoliczność, że powódka w ostatnich latach życia spadkodawczyni nie interesowała się stanem jej zdrowia, uzasadnia zastosowanie art. 5 k.c.. Pozwany P. P. wniósł o rozliczenie nakładów poczynionych na nieruchomości, która została mu darowana przez spadkodawczynię.

W piśmie procesowym z 5 lipca 2018 roku (k. 693) także pozwana H. P. wniosła o rozliczenie na jej rzecz nakładów poczynionych na remont budynku gospodarczego posadowionego na działce nr (...).

Na rozprawie z 28 sierpnia 2018 roku pozwani podnieśli także zarzut przedawnienia roszczenia o zachówek. Wskazali, że B. P. zmarł 20 października 2007 roku, J. P. (1) zmarła 22 lipca 2010 roku, a roszczenie o zachówek podlegało trzyletniemu przedawnieniu według poprzednio obowiązujących przepisów.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Umowami darowizn i ożywocie w formie aktu notarialnego z 20 lipca 2004 roku, Repertorium A 2071/04, B. P. i jego żona J. P. (1) darowali wnukowi P. P. niezabudowane działki nr (...) o obszarze 5 ha 4110 m² oraz udział 1/2 części w zabudowanej działce nr (...) o obszarze 1549 m²; a synowej H. P. niezabudowane działki nr (...) o obszarze 4 ha

6110 m², a P. P. i H. P. oświadczyli, że darowizny te przyjmują. B. P. i J. P. (1) oświadczyli też, że w celu zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej przenoszą własność pozostałych opisanych w § 1 tego aktu działek nr (...) o obszarze 5 ha 9460 m² oraz udział w 1/2 części w zabudowanej działce nr (...) o obszarze 1549m² na rzecz syna Z. P. w zamian za świadczenia z tytułu dożywocia. (...) położone były we wsi i gminie S., powiat Z., województwo (...).

Dla zabudowanej działki gruntowej nr (...) o pow. 1549m², położonej w m. S. przy ul. (...), prowadzona jest księga wieczysta o numerze KW (...). Nieruchomość gruntowa jest obciążona prawem służebności gruntowej na pow. 173m² oraz prawem użytkowania na pow. 800m², zabudowana jest częścią budynku mieszkalnego oraz częścią budynku stodoły oraz obciążona rzeczowymi prawami ograniczonymi ujawnionymi w dziale III KW.

Dla zabudowanej działki gruntowej o nr (...) o pow. 1490m², położonej w m. S. przy ul. (...) prowadzona jest księga wieczysta KW (...). Działka zabudowana jest częścią budynku mieszkalnego z dobudówkami, gospodarczą z mieszkalną jako letnią kuchnią, częścią stodoły oraz obciążona rzeczowymi prawami ograniczonymi.

Działki nr (...) tworzą jedną całość gospodarczą ze względu na posadowienie budynku mieszkalnego oraz stodoły na obu działkach.

Dla działki gruntowej nr (...) o pow. 3454m², położonej w m. S. przy ul. (...), urządzona jest księga wieczysta KW (...). W chwili darowizny była to działka niezabudowana, obciążona linią SN o przeznaczeniu MR i R. Obecnie jest zabudowana budynkiem mieszkalnym z 2009r.

Na nieruchomość, o łącznej pow. 5,511 ha, położoną w obrębie wsi S., dla której prowadzona jest księga wieczysta (...), składają się działki gruntowe o numerach:

- 13/3 o pow. 1,2845 ha, niezabudowana, rolno -leśna, obciążona linią SN,
- 1/3 o pow. 2,5426 ha, niezabudowana, leśna, obecnie brak drzewostanu,
- 2/3 o pow. 1,6839 ha, niezabudowana, leśna, obecnie brak drzewostanu.

Na nieruchomość, o łącznej pow. 4,1166 ha, położoną w obrębie wsi S., dla której prowadzona jest księga wieczysta KW (...), składają się działki gruntowe o numerach:

- 13/1 o pow. 1,2190 ha, niezabudowana, rolna, obciążona linią SN z dwóch stron,
- 13/2 o pow. 1,1778 ha, niezabudowana, rolna, obciążona linią SN;
- 1/4 o pow. 1,7198 ha, niezabudowana, leśna, obecnie brak drzewostanu.

Umową darowizny w formie aktu notarialnego z 19 maja 2010 roku, R. A nr (...) pozwana H. P. darowała swojej córce K. S. nieruchomość stanowiącą użytki rolne oznaczone numerem 141/3 o powierzchni 0,1490 ha, położonej we wsi S., gmina S., powiat (...), województwo (...).

Darczyńca B. P. zmarł 20 października 2007 roku. Spadkodawczyni J. P. (1) zmarła 22 lipca 2010 roku nie pozostawiając po sobie testamentu.

Powódka R. D. oraz brat powódki Z. P. byli jedynymi spadkobiercami ustawowymi po J. P. (1). Udział powódki R. D. w przypadku dziedziczenia ustawowego po J. P. (1) wynosi 1/2.

Powódka R. D. nie otrzymała za życia spadkodawczyni J. P. (1) od niej darowizny, w szczególności w postaci mieszkania w W.. Powódce przysługiwało jedynie lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w W.. Prawo do lokalu wygasło w trakcie pobytu powódki poza granicami kraju, gdyż zebranie przedstawicieli SM (...) uchwałą nr 4 z 11 czerwca 1985 roku utrzymało w mocy uchwałę z 27 września 1984 roku, zgodnie z którą powódka została wykreślona z rejestru członków.

Powódka R. D. urodziła się w (...) roku. Jeszcze w Polsce studiowała w Wyższej Szkole (...) w Z., Wydział Budownictwa (...), a następnie na Politechnice (...). W dniu 4 listopada 1978r. wyjechała do Stanów Zjednoczonych Ameryki P.. Od tego czasu była w S. w Polsce, u swoich rodziców, jeden raz w 1989 roku, kiedy to według powódki jej mama potrzebowała pomocy w związku z kryzysem w małżeństwie. Za życia rodziców utrzymywała z nimi kontakt telefonicznie lub korespondencyjnie. Nie była obecna na pogrzebach ojca i matki.

Powódka poważnie choruje od 1996 roku. Nie pracuje od czerwca 2005 roku. Powódka nie posiada polskich orzeczeń o niepełnosprawności, gdyż do USA wyjechała z Polski mając 31 lat.

Postanowieniem amerykańskiego sądu administracyjnego z 23 maja 2006 roku stwierdzono, że powódka jest niepełnosprawna w rozumieniu ustawy o ubezpieczeniach społecznych od 1 stycznia 2005 roku do dnia wydania tego postanowienia (Kodeks przepisów federalnych, [tytuł] 20, 404.1520(g) i 416.920(g)). W postępowaniu tym, w celu ustalenia, w jakim stopniu te ograniczenia uniemożliwiają zatrudnienie na stanowisku pracownika niewykwalifikowanego w pozycji siedzącej, sąd administracyjny zwrócił się do biegłego w zakresie medycyny pracy o wskazanie, czy w gospodarce narodowej znajdują się stanowiska pracy dla osoby w wieku wnioskodawczyni, o jej wykształceniu, doświadczeniu zawodowym i pozostałej sprawności funkcjonalnej pozwalającej na pracę w pozycji siedzącej, bez powtarzalnych ruchów prawego dominującego ramienia i dłoni oraz z koniecznością naprzemiennego siedzenia i wstawania. Biegły w zakresie medycyny pracy stwierdził, że biorąc po uwagę wszystkie wymienione czynniki, nie ma stanowisk pracy, które wnioskodawczyni mogłaby objąć bez istotnego przysposobienia zawodowego. Na podstawie opinii biegłego w postanowieniu stwierdzono, że biorąc pod uwagę wiek, wykształcenie, doświadczenie zawodowe i pozostałą sprawność funkcjonalną wnioskodawczyni właściwe jest ustalenie brzmiące „niepełnosprawność”.

Zgodnie z pismem Administracji (...) z 8 czerwca 2012 roku powódka otrzymuje świadczenie miesięczne z tytułu niepełnosprawności od czerwca 2005 roku (k. 87).

Powódka R. D. w chwili otwarcia spadku po J. P. (1) miała 63 lata i była osobą trwale niezdolną do pracy. W maju 2013 roku lekarze stwierdzili u powódki nowotwór piersi. Przeszła dwie operacje – jedną 17 czerwca, a drugą 19 sierpnia 2013 r. Przechodziła dalsze leczenie i chemioterapię.

Aktualnie powódka nadal jest uznawana za osobę niepełnosprawną, trwale niezdolną do pracy i otrzymuje z tego tytułu świadczenie po potrąceniach w kwocie 1014 USD miesięcznie. Mąż powódki nie pracuje, aktualnie pobiera świadczenia z ubezpieczenia społecznego w wysokości po potrąceniach 379 USD miesięcznie.

Powódka R. D. i jej mąż W. D. posiadają w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej dom, posadowiony na 5 akrach ziemi, gdzie obecnie mieszkają. Mają też samochód z 1995 roku. Nie posiadają żadnych oszczędności.

Wyrokiem zaocznym z 25 czerwca 2015 roku, sygn. akt I C 215/15 Sąd Rejonowy w Zambrowie I Wydział Cywilny uzgodnił stan prawny nieruchomości objętej księgą wieczystą KW nr (...), prowadzoną przez Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Zambrowie, stanowiącej działkę oznaczoną numerem geodezyjnym (...) o powierzchni 0,1490 ha położoną we wsi S., gmina S., przez wpisanie w dziale II w miejsce K. S. jako współwłaścicieli: P. P. syna Z. i H. w udziale 1/2 i Z. P. syna B. i J. w 1/2 części (pkt I.). Wyrokiem z 24 września 2015 roku, sygn. akt I C 215/15 Sąd Rejonowy w Zambrowie Wydział I Cywilny utrzymał w całości w mocy wyrok zaoczny Sądu Rejonowego w Zambrowie z dnia 25 czerwca 2015 roku, wydany w sprawie I C 215/15.

Wyrokiem z 16 grudnia 2015 roku, sygn. akt I C 384/15 Sąd Rejonowy w Zambrowie I Wydział Cywilny uzgodnił stan prawny nieruchomości objętej księgą wieczystą KW nr (...), prowadzoną przez Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Zambrowie, stanowiącej działkę oznaczoną numerem geodezyjnym (...) o powierzchni 0,1549 ha położoną we wsi S., gmina S., przez wpisanie w dziale II w miejsce P. P. jako właściciela: H. P. córkę T. i Z. w części 1/1 (pkt I.), oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt II.).

Według zapisów w KW (...) i na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Zambrowie z 25 czerwca 2015 roku, sygn. akt I C 215/15, działka gruntu o nr (...) jest własnością H. P. (według umowy darowizny obdarowanym był P. P.). Zaś według zapisów w KW (...) działka gruntu o nr (...) jest własnością H. P. (zgodnie z umową darowizny).

Według zapisów w KW (...) działki gruntu o nr (...) są własnością H. P. (zgodnie z umową darowizny).

Według zapisów w KW (...) i na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Zambrowie z 25 czerwca 2015 roku, sygn. akt I C 215/15, działka gruntu o nr 141/3 jest własnością w udziale 1/2 P. P. i w udziale 1/2 Z. P. (według umowy darowizny obdarowana była H. P.).

Według zapisów w KW (...) działki gruntu o nr (...) są własnością P. P. (zgodnie z umową darowizny).

Pozwana H. P. wyjechała zagranicę w 2000 roku. Od tamtej pory większą część czasu przebywa w Belgii i tam pracuje.

Na rzecz pozwanej H. P. przypadły nieruchomości (działki nr (...)) o łącznej wartości 273238 zł. Wartość trwającego ustanawiania służebności drogowej na dz. nr 141/2 równa się 7091 zł. Córka pozwanej K. P. poczyniła nakłady na dz. nr (...) dotyczące budynku gospodarczego na łączną kwotę 39808 zł.

Pozwany P. P. zameldowany jest w S., w domu posadowionym na działce nr (...), ale od przełomu lat 2014/2015 mieszka na tej nieruchomości jedynie czasowo, na przykład zimą, gdy opala budynek. Korzysta z budynków gospodarczych znajdujących się na tej nieruchomości. Na co dzień mieszka w S.. W budynku mieszkalnym mieszka czasowo córka pozwanego i jego ojciec Z. P.. Pozwany P. P. jest osobą pracującą.

Na rzecz pozwanego P. P. przypadły nieruchomości (udział 1/2 w działce (...) i działki o numerach (...)) o łącznej wartości 327022 zł. Wartość służebności, dożywocia oraz nakładów pozwanego na dz. nr (...) z pomniejszeniem o 10% równają się 151365 zł.

(Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie: dokumentów i kopii dokumentów k. 16-31, k. 41-87, k. 89-93, k. 126-207, k. 265-271, k. 323-325, k. 327-355v, k. 372-450, k. 466-473, k. 499-500v, k. 670-671, k. 694, k. 778-788, k. 790-795, k. 797-799, k. 802-802v, k. 804-806v, k. 810-814, k. 821-822, k. 824-832, k. 838-843, k. 849-850, k. 852-856, k. 861-865, k. 868-870, k. 873-877, k. 880-882, k. 885-890, płyty CD k. 451, opinii głównej i uzupełniających biegłego k. 540-584, k. 613-614, k. 624-630, k. 645-661, k. 690-690v, k. 697-701, k. 748-765, zdjęć k. 208-227, zeznań świadków W. A. częściowo k. 283v-284, J. C. k. 284-284v, A. F. k. 284v, J. F. k. 284v, B. J. k. 284v-285, Z. K. częściowo k. 285, A. L. k. 285, Z. L. (1) k. 285-285v, Z. L. (2) k. 286v, A. M. k. 285v, B. N. k. 285v, I. O. k. 285v-286, S. P. k. 286, A. P. k. 286-286v, J. T. k. 286v, Z. P. częściowo k. 303-303, wyjaśnień i zeznań stron k. 302v-303, k. 368-371, a także akt sprawy Sądu Rejonowego w Zambrowie o sygn. akt I Ns 33/16, w tym kopii wyroków k. 9-10, protokołów k. 34-35, k. 45-48, k. 103-104, k. 197-197v, k. 253-253v, opinii k. 72-75, k. 116-117, k. 118, k. 144-157, postanowienia k. 255; akt sprawy Sądu Rejonowego w Zambrowie o sygn. akt I C 215/15, w tym kopii wyroków z uzasadnieniem k. 6-18v, wyroku zaocznego k. 46, wyroku k. 86; akt sprawy Sądu Rejonowego w Zambrowie o sygn. akt I C 615/11, w tym protokołu k. 149-150, k. 166-166v, wyroków z uzasadnieniem k. 168-168v, k. 171-174v, k. 223-223v, k. 226-232; akt sprawy Sądu Rejonowego w Zambrowie o sygn. akt I C 384/15, w tym wyroku k. 63).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

Zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni - dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadł przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach - połowa wartości tego udziału (zachowek). Jeżeli uprawniony nie otrzymał należnego mu zachowku bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu przeciwko

spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia (art. 991 § 1 i 2 k.c.).

Powódka niewątpliwie jest osobą uprawnioną do zachowku po śmierci swej matki J. P. (1), albowiem gdyby dziedziczenie po niej miało miejsce na podstawie ustawy to powódce przypadłaby połowa udziału w majątku spadkowym.

Jednak na wstępie, należy odnieść się do zarzutu strony pozwanej, co przedawnienia roszczenia. W ocenie Sądu Okręgowego zarzut ten jest bezzasadny. Spadkodawczyni J. P. (1), po której powódka dochodzi zachowku, zmarła bowiem 22 lipca 2010 roku. Pozew w sprawie niniejszej wniesiony został 16 kwietnia 2013 roku (k. 112), a zatem przed upływem 5-letniego terminu przedawnienia, o którym mowa w art. 1007 k.c. w brzmieniu obowiązującym zarówno na dzień wniesienia pozwu, jak i na dzień wyrokowania.

Celem instytucji zachowku, unormowanej w tytule IV Księgi czwartej Kodeksu cywilnego, jest ochrona interesów majątkowych najbliższych członków rodziny wymienionych w art. 991 § 1 k.c. przez zapewnienie im, niezależnie od woli spadkodawcy, a nawet wbrew jego woli, roszczenia pieniężnego odpowiadającego określone w powołanym przepisie ułomkowi wartości udziału w spadku, który by im przypadł przy dziedziczeniu ustawowym.

Roszczenie o zapłatę określonej kwoty z tytułu zachowku przysługuje osobie, która: 1) należy do kręgu osób uprawnionych do zachowku; 2) dziedziczyłaby z ustawy w danym wypadku; 3) nie została wydziedziczona (art. 1008 k.c.); 4) nie otrzymała w inny sposób owego minimum, które w ramach zachowku jej się należy (zob. art. 996 i 997 k.c.).

O wysokości zachowku decydują dwa czynniki: 1) kwalifikacje osobiste uprawnionego (jego małoletniość lub trwała niezdolność do pracy) oraz 2) wartość udziału spadkowego, który przypadłaby mu przy dziedziczeniu ustawowym.

Zachówek uprawnionego, który jest małoletni lub trwale niezdolny do pracy, wynosi 2/3 wartości udziału spadkowego, który by mu przypadł przy dziedziczeniu ustawowym, natomiast zachówek uprawnionego, który jest pełnoletni i nie jest trwale niezdolny do pracy, wynosi połowę wartości tego udziału (Komentarz do art. 991 k.c., T. II red. Pietrzykowski 2018, wyd. 9/Pazdan).

Przy ustalaniu przesłanki małoletniości lub trwałej niezdolności do pracy należy brać pod uwagę stan istniejący w chwili otwarcia spadku (tak J. Pietrzykowski, w: Komentarz 1972, t. III, s. 1909; L. Stecki, w: Komentarz 1989, t. II, s. 870; J. Kosik, w: System, t. IV, s. 545; J. Rezmer, Zakres, s. 79; Skowrońska-Bocian, Komentarz KC 2011, s. 207, Nb 12; E. Skowrońska-Bocian, J. Wierciński, w: Gudowski, Komentarz KC 2017, t. 6, s. 264, Nb 14; por. też orz. SN z 19.11.1948 r., Wa C 219/48, PiP 1949, Nr 11, s. 126; J. Kremis, J. Kuźmicka-Sulikowska, w: Gniewek, Machnikowski, Komentarz KC 2017, s. 1898, Nb 20; P. Księżak, w: Osajda, Komentarz KC 2013, III, s. 717, Nt 12).

Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z 21 lutego 2014 roku wydanym w sprawie o sygn. I ACA 698/13: Fakt korzystania z emerytury w dacie otwarcia spadku nie jest w każdym przypadku równoznaczny z oceną, że w dacie otwarcia spadku strona była całkowicie niezdolna do pracy trwale. W systemie ubezpieczeń społecznych przewiduje się uzyskanie prawa do wcześniejszej emerytury oraz prawa do emerytury z uzyskaniem powszechnego wieku emerytalnego. Dopiero osiągnięcie powszechnego wieku emerytalnego w dacie otwarcia spadku mogło dawać podstawy do rozważań w kwestii spełnienia przesłanki całkowitej i trwałej niezdolności do pracy w rozumieniu art. 991 § 1 k.c..

Przy wykładni pojęcia „trwałą niezdolność do pracy”, należy odnieść się do wykładni systemowej i celowościowej. Pojęcie trwałej niezdolności do pracy w Kodeksie cywilnym pojawia się na gruncie przesłanek do dziedziczenia gospodarstwa rolnego (art. 1058 i n. k.c.). Przepis art. 1064 k.c. upoważnił Radę Ministrów do określenia zasad i trybu stwierdzania trwałej niezdolności do pracy uprawniającej do dziedziczenia gospodarstwa rolnego na podstawie art. 1059 pkt 4 k.c.. Choć zarówno przepis art. 1064 k.c., jak i rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 1990 r. w sprawie warunków dziedziczenia ustawowego gospodarstw rolnych utraciły moc (w zakresie, w jakim odnosiły się do spadków otwartych po 14 lutego 2001 r. - wyrok TK z 31.01.2001 r., Dz.U. Nr 11, poz. 91), to pojęcie trwałej niezdolności

do pracy, mające nadal zastosowanie do dziedziczenia gospodarstw rolnych przed 14.02.2001 r., objęte powołanym rozporządzeniem jest pomocne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Zgodnie z przepisami tego rozporządzenia, za spadkobierców gospodarstwa rolnego uważa się za trwale niezdolnych do pracy, jeżeli osiągnęli wiek - kobiety 60 lat, a mężczyźni 65 lat i nie wykonują stałej pracy, która stanowiłaby dla nich główne źródło utrzymania, lub zostali zaliczeni do I lub II grupy inwalidów w trybie i na zasadach określonych w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Nie ulega wątpliwości, że przyczyną uprzywilejowania w art. 991 § 1 k.c. osób małoletnich i trwale niezdolnych do pracy były względy humanitarne oraz, że chodziło o szczególną ochronę osób, które ze względu na wiek czy stan zdrowia są pozbawione możliwości osiągania dochodów. Przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz ustawy o pomocy społecznej nie pozostają w sprzeczności z przepisami Kodeksu cywilnego i dodatkowo uzasadniają celowościową funkcję przepisu art. 991 § 1 k.c. w zakresie pojęcia trwałej niezdolności do pracy. Zgodnie z treścią art. 6 pkt 7 ustawy o pomocy społecznej, niezdolność do pracy z tytułu wieku oznacza osiągnięcie wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust. 1 oraz w art. 27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przepis art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowi natomiast, że wiek emerytalny dla kobiet urodzonych w okresie przed 1 stycznia 1949 r. wynosi co najmniej 60 lat ((vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 października 2003 r. o sygn. akt IV CK 158/02, Lex nr 106579; wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z 17 października 2013 roku, sygn. akt II Ca 846/13, Legalis nr 1534785).

Powyższe oznacza, że zarówno z zastosowanych pomocniczo przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz ustawy o pomocy społecznej, jak też z powołanych na wstępie przepisów Kodeksu cywilnego, wynika, że powódka, urodzona w (...) r., spełniała w dacie otwarcia spadku (2010 r.) przesłanki do uznania jej za osobę trwale niezdolną do pracy, a niezdolność ta była spowodowana osiągnięciem określonego wieku (63 lat). Ponadto, była ona wówczas osobą ze stwierdzoną niepełnosprawnością.

W ocenie Sądu, materiał dowodowy zebrany w sprawie nie daje podstaw do stwierdzenia, że spadkodawczyni podarowała powódce mieszkanie w W. na M.. Przeciwno takim twierdzeniom pozwanych przemawiają kopie dokumentów załączonych do akt przez powódkę (k. 265-269). Wynika z nich, że powódce przysługiwało lokatorskie prawo do lokalu przy ul. (...) w W.. Prawo to wygasło, ponieważ zebranie przedstawicieli SM (...) uchwałą nr 4 z 11 czerwca 1985 roku utrzymało w mocy uchwałę z dnia 27 września 1984 roku, zgodnie z którą powódka została wykreślona z rejestru członków. Pozwani nie sprostali ciężącemu na nich ciężarowi wykazania (art. 6 k.c.), że zmarła J. P. (1) dokonała na rzecz powódki jakichkolwiek darowizn i w jakiej wysokości, a zeznania świadków W. A. (k. 284), Z. K. (k. 285) złożone w tym zakresie okazały się niewystarczające. Świadkowie swoją wiedzę o mieszkaniu w W. czerpali jedynie z fragmentarycznych informacji, które gdzieś, kiedyś zasłyszeli. Świadek Z. K. podał, że to nie było własnościowe mieszkanie, jakiś wkład był wplacony, jakiś czas mieszkała w nim powódka, a potem lokatorzy. Świadek jedynie z „ust trzech” wiedział, że „było dane przez J. P. (1)”. Sprzeczne z pozostałym materiałem dowodowym są też zeznania świadka Z. P. o tym, że rodzice kupili powódce mieszkanie (k. 303).

Zatem brak było podstaw do uznania, że powódka otrzymała od spadkodawczyni J. P. (1) darowiznę przewyższającą wartość zachowku. W sprawie nie znajdzie zastosowania art. 993 k.c., zgodnie z którym przy obliczaniu zachowku nie uwzględnia się zapisów zwykłych i poleceń, natomiast dolicza się do spadku, stosownie do przepisów poniższych, darowizny oraz zapisy windykacyjne dokonane przez spadkodawcę. Nie spełnione zostały także przesłanki zastosowania art. 996 k.c., który stanowi, że zapis windykacyjny oraz darowiznę dokonane przez spadkodawcę na rzecz uprawnionego do zachowku zalicza się na należny mu zachówek; Jeżeli uprawnionym do zachowku jest dalszy zstępny spadkodawcy, zalicza się na należny mu zachówek także zapis windykacyjny oraz darowiznę dokonane przez spadkodawcę na rzecz jego wstępnego. Nie ma również uzasadnienia dla zastosowania art. 997 k.c., albowiem w sprawie nie wykazano, że koszty wychowania oraz wykształcenia ogólnego i zawodowego powódki, poniesione przez spadkodawczynię J. P. (1), przekroczyły przeciętną miarę przyjętą w danym środowisku.

Z kolei, strona powodowa nie wykazała swoich twierdzeń (art. 6 k.c.), jakoby B. i J. P. (2) przed śmiercią darowali pozwany oraz Z. P. oszczędności w wysokości około 40000 zł.

Brak było także podstaw do zastosowania w sprawie art. 5 k.c..

Celem instytucji zachowku, unormowanej w tytule IV Księgi czwartej Kodeksu cywilnego, jest ochrona interesów majątkowych najbliższych członków rodziny wymienionych w art. 991 § 1 k.c. przez zapewnienie im, niezależnie od woli spadkodawcy, a nawet wbrew jego woli, roszczenia pieniężnego odpowiadającego określonej w powołanym przepisie ułamkowi wartości udziału w spadku, który by im przypadł przy dziedziczeniu ustawowym. Z uwagi jednak na sztywność przyjętej konstrukcji ochrony osób najbliższych spadkodawcy i brak przepisów pozwalających na obniżenie wierzytelności z tytułu zachowku bez względu na sytuację spadkobiercy - realizacja roszczenia o zachówek może doprowadzić do sytuacji, że jego realizacja będzie sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. To zaś sprawia, że sąd obowiązany jest do rozważenia sytuacji majątkowej i osobistej zobowiązanego do zapłaty należności z tytułu zachowku i uprawnionego do zachowku mając na uwadze, iż w konkretnych okolicznościach żądanie zapłaty pełnej należności z powyższego tytułu pozostałoby w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego (art. 5 k.c.). Dotyczy to jednak sytuacji zupełnie wyjątkowych (za: Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku - I Wydział Cywilny z dnia 9 listopada 2017 r., sygn. akt I ACa 449/17, Legalis nr 1712581).

Warto w tym miejscu przytoczyć tezę wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku - I Wydział Cywilny z dnia 7 kwietnia 2017 r., I ACa 931/16 (L. nr (...)), w której wskazano, że nadużycie prawa przez żądanie zapłaty zachowku powinno być rozpatrywane przede wszystkim w kontekście stosunków istniejących w płaszczyźnie uprawniony - spadkobierca, zaś okoliczności występujące na linii uprawniony - spadkodawca nie są wprawdzie pozbawione znaczenia, ale mogą zostać uwzględnione tylko jako dodatkowe, potęgujące ocenę sprzeczności żądania zapłaty zachowku z zasadami współżycia społecznego. Zasadniczo bowiem wyłączenia prawa do zachowku, z uwagi na niewłaściwe postępowanie w stosunku do spadkobiercy, dokonuje on sam w drodze wydziedziczenia. Stąd też argumenty skarżącego, że powódka od momentu zamążpójścia zaniechała pomocy rodzicom w gospodarstwie, nie opiekowała się schorowaną matką, ani w inny sposób jej nie wspierała, nawet jeśli są prawdziwe, to i tak nie usprawiedliwiają oceny jej żądania jako stanowiącego nadużycie prawa. Nie można bowiem abstrahować od tego, że sama spadkodawczyni w takim ukształtowaniu wzajemnych relacji pomiędzy nią a córką miała swój udział, z czego być może zdawała sobie sprawę, nie decydując się na jej wydziedziczenie.

Odnosząc powyższe do okoliczności niniejszej sprawy, stwierdzić należy, że brak jest podstawy do przypisania powódce rażąco nagannego i niegodziwego postępowania zarówno w stosunku do każdego z pozwanych, jak i do zmarłej matki. Relacje powódki z każdym z pozwanych należy ocenić jako poprawne. Przypuszczać należy, że więzi te nie są szczególnie serdeczne z powodu toczących się między stronami postępowań, ale podkreślić trzeba, że wszczynanie ich, przez różną resztą strony, nie stanowiło w żadnym z wypadków nadużycia prawa, a odbywało się w ramach obowiązującego porządku prawnego i służyło wyłącznie uregulowaniu sytuacji prawnej pomiędzy stronami. Powódka nie uczyniła pozwanym niczego, co można by było ocenić jako sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Zastosowania art. 5 k.c. nie uzasadnia także sytuacja osobista, czy majątkowa pozwanych. Pozwana H. P. przez większą część roku mieszka i pracuje w Belgii. Osobą pracującą jest także pozwany P. P..

Równocześnie powódka wprawdzie od czasu swego wyjazdu do USA była w Polsce u rodziców tylko raz (w 1989 roku), ale utrzymywała stały kontakt telefoniczny i korespondencyjny z matką, a taki stan rzeczy był przez J. P. (1) w pełni akceptowany i nigdy nie czyniła ona córce z tej przyczyny wyrzutów.

Sąd Okręgowy za niewiarygodne uznał zeznania świadków W. A., Z. K. i Z. P. w zakresie, w jakim wskazywali oni, że J. P. (1) dokonała na rzecz powódki darowizny, ponieważ świadkowie nie mieli miarodajnej wiedzy na ten temat, a ich zeznania w tym zakresie są sprzeczne z pozostałym, zebrany w sprawie materiałem dowodowym. Pozostali świadkowie podawali szczerze okoliczności im znane, są one w zasadzie spójne i logiczne, przez co nie budzą wątpliwości i mogą stanowić podstawę dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych. Oczywiście z uwagi na upływ czasu trudno domagać się, by świadkowie operowali datami, czy wskazywaniem szczegółowych zdarzeń.

Sąd Okręgowy oddalił wniosek pełnomocnika powódki o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z medycyny pracy, uznając, że okoliczności sporne zostały już dostatecznie wyjaśnione. Zaś sporządzone w sprawie opinie główną i uzupełniające biegłego z zakresu szacowania nieruchomości M. S., ocenił jako spójne, logiczne i fachowe, a poczynione w niej ustalenia przyjął za własne.

Dlatego też, na podstawie dowodu z opinii tego biegłego ustalono, że na rzecz pozwanej H. P. przypadły nieruchomości (działki nr (...)) o łącznej wartości 273238 zł. Wartość trwającego ustanawiania służebności drogowej na dz. nr 141/2 równa się 7091 zł. Po odjęciu od wartości nieruchomości (273238 zł) wartości ustanawianej służebności (7091 zł) otrzymujemy wartość 266147 zł, która stała się kwotą wyjściową do obliczenia zachowku należnego powódce od pozwanej H. P..

Przy czym kwotę 266.147 zł należało uprzednio podzielić na połowę, ponieważ nieruchomości, które przypadły H. P. darowane były przez dwóch darczyńców – J. P. (1) i B. P.. Powódka R. D. dochodzi natomiast w niniejszej sprawie zachowku po jednym z nich, a mianowicie po J. P. (1). Zatem $\frac{1}{2}$ z 266.147 zł to kwota 133.073,50 zł.

Jednocześnie należy dodać, że Sąd nie podzielił stanowiska pozwanej H. P. dotyczącego odliczenia nakładów poczynionych na dz. nr 141/3 na budynek gospodarczy, ponieważ załączone przez nią do akt faktury na dowód poczynienia tych nakładów nie są wystawione na imię i nazwisko pozwanej, a na osobę trzecią, to jest na K. P. (k. 694).

Udział powódki R. D. w przypadku dziedziczenia ustawowego po J. P. (1) wynosi $\frac{1}{2}$. W związku z tym $\frac{1}{2}$ ze 133.073,50 zł, to kwota 66.536,75 zł. Powódka R. D. została uznana za osobę trwale niezdolną do pracy, a zatem z tytułu zachowku przypadają jej dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by jej przypadł przy dziedziczeniu ustawowym. Zatem $66.536,75 \text{ zł} \times \frac{2}{3} = 44357,83 \text{ zł}$.

Powyższe doprowadziło do ustalenia, że pozwana H. P. jest zobowiązana wobec powódki R. D. z tytułu zachowku na kwotę 44.357,83 zł i taka też kwota została zasądzona od pozwanej na rzecz powódki w pkt I. podpkt a) wyroku.

Od tej kwoty odsetki ustawowe zasądzono od dnia 20 czerwca 2013 roku, to jest od dnia następnego po dniu otrzymania przez pozwaną odpisu pozwu, do 31 grudnia 2015 roku oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty. O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 § 1 k.c. (po uwzględnieniu zmiany art. 481 k.c. wprowadzonej ustawą z 9.10.2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, Dz.U.2015.1830).

Na podstawie dowodu z opinii biegłego z zakresu szacowania nieruchomości ustalono, że na rzecz pozwanego P. P. przypadły nieruchomości (udział $\frac{1}{2}$ w działce (...)) i działki o numerach (...) o łącznej wartości 327022 zł. Wartość służebności, dożywocia oraz nakładów pozwanego na dz. nr (...) z pomniejszeniem o 10% równają się 151365 zł. Po odjęciu od wartości nieruchomości (327022 zł) wartości służebności, dożywocia i nakładów poczynionych przez pozwanego (w łącznej kwocie 151365 zł) otrzymujemy wartość 175657 zł, która stała się kwotą wyjściową do obliczenia zachowku należnego powódce od pozwanego P. P..

Kwotę 175.657 zł należało uprzednio podzielić na połowę, ponieważ nieruchomości, które przypadły P. P. darowane były przez dwóch darczyńców – J. P. (1) i B. P.. Powódka R. D. dochodzi natomiast w niniejszej sprawie zachowku po jednym z nich, a mianowicie po J. P. (1). Połowa z kwoty 175.657 zł to 87.828,50 zł.

Udział powódki R. D. w przypadku dziedziczenia ustawowego po J. P. (1) wyniósłby $\frac{1}{2}$, a zatem też ten udział należy odnieść do kwoty 87.828,50 zł. Udział $\frac{1}{2}$ z kwoty 87.828,50 zł to kwota 43.914,25 zł.

Powódka R. D. została uznana za osobę trwale niezdolną do pracy, a zatem z tytułu zachowku przypadają jej dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by jej przypadł przy dziedziczeniu ustawowym. Należało zatem przeprowadzić następujące obliczenie: $43.914,25 \text{ zł} \times \frac{2}{3} = 29.276,17 \text{ zł}$.

Powyższe doprowadziło do ustalenia, że pozwany P. P. jest zobowiązany wobec powódki R. D. z tytułu zachowku na kwotę 29276,17 zł i taka też kwota została zasądzona od pozwanego na rzecz powódki w pkt I. podpkt b) wyroku.

Od tej kwoty odsetki ustawowe zasądzono od dnia 20 kwietnia 2013 roku (k. 113), to jest od dnia następnego po dniu otrzymania przez pozwanego odpisu pozwu, do 31 grudnia 2015 roku oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty. O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 § 1 k.c. (po uwzględnieniu zmiany art. 481 k.c. wprowadzonej ustawą z 9.10.2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, Dz.U.2015.1830).

Ponad zasądzone kwoty powództwo zostało jako wygórowane oddalone, jak w pkt II. wyroku.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. i art. 113 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity Dz.U. z 2018 r. poz. 300 ze zm.).

Powódka R. D. wobec pozwanej H. P. wygrała w 59% (75000 zł to 100%, a więc 44357,83 zł to 59 %), a uległa w 41% (100%-59%).

Pozwana H. P. poniosła koszty zaliczek na poczet wynagrodzenia biegłych w kwocie 1000 zł (k. 617), 756,95 zł (k. 696c, k. 710) oraz 994,39 zł (k. 696c, k. 897), czyli łącznie 2751,34 zł.

Pozwanej H. P. należy się od powódki R. D. zwrot 41% z kwoty 2751,34 zł, czyli proporcjonalnie do stopnia, w jakim powódka nie utrzymała się ze swoim żądaniem wobec pozwanej. Daje to kwotę 1128,05 zł.

W stosunku natomiast do pozwanego P. P. powódka R. D. wygrała w 39% (75000 zł to 100%, a zatem 29276,17 zł to 39 %), a uległa w 61% (100%-39%).

Pozwany P. P. poniósł koszty zaliczki na koszty biegłego w kwocie 2000 zł (k. 596) oraz w kwocie 400 zł (k. 681 i k. 897), czyli łącznie 2400 zł.

Pozwanemu P. P. należy się od powódki R. D. zwrot 61% z kwoty 2400 zł, czyli proporcjonalnie do stopnia, w jakim powódka nie utrzymała się ze swoim żądaniem wobec pozwanego. Daje to kwotę 1464 zł.

Powódka R. D. poniosła koszty tłumaczeń na kwotę 2119,98 zł oraz uiściła opłatę od pozwu w kwocie 3000 zł, co razem daje kwotę 5119,98 zł.

Z kosztów poniesionych przez powódkę na każdego z pozwanych przypada więc kwota 2559,99 zł (5119,98 zł/2).

Powódce R. D. należy się od pozwanej H. P. zwrot 59% z kwoty 2559,99 zł, czyli proporcjonalnie do stopnia, w jakim pozwana przegrała z powódką. Daje to kwotę 1510,39 zł.

Następnie należało skompensować kwotę 1510,39 zł należną od pozwanej na rzecz powódki z kwotą 1128,05 zł należną od powódki na rzecz pozwanej, co dało kwotę 382,34 zł, zasądzoną na rzecz powódki od pozwanej H. P. w pkt III. wyroku.

Powódce R. D. należy się od pozwanego P. P. zwrot 39% z kwoty 2559,99 zł, czyli proporcjonalnie do stopnia, w jakim pozwany przegrał z powódką. Daje to kwotę 998,40 zł.

Następnie należało skompensować kwotę 1464 zł należną od powódki na rzecz pozwanego z kwotą 998,40 zł należną od pozwanego na rzecz powódki, co dało kwotę 465,60 zł, zasądzoną od powódki na rzecz pozwanego P. P. w pkt IV. wyroku.

Koszty zastępstwa procesowego między stronami należało znieść.

Powódka R. D. żądała ostatecznie zasądzenia od pozwanej H. P. kwoty 75000 zł, przy czym uzyskała kwotę 44357,83 zł, a zatem przegrała wobec pozwanej co do kwoty 30642,17 zł.

Powódka R. D. żądała ostatecznie zasądzenia od pozwanego P. P. kwoty 75000 zł, przy czym uzyskała kwotę 29276,17 zł, a zatem przegrała wobec pozwanego co do kwoty 45723,83 zł.

W sprawie pozew został wniesiony 16 kwietnia 2013 roku (k. 112), zatem na podstawie § 21 rozporządzenia z dnia 22 października 2015 r. Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804) i § 21 rozporządzenia z dnia 22 października 2015 r. Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.) zastosowanie znajdzie § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2013 r. poz. 461 oraz z 2015 r. poz. 616 i 1079). Zgodnie z tym przepisem stawki minimalne wynoszą przy wartości przedmiotu sprawy: powyżej 10000 zł do 50000 zł - 2400 zł.

Mając na uwadze powyższe, z tytułu kosztów zastępstwa procesowego zarówno powódce, jak i pozwanej H. P. przysługiwałaby kwota 2400 zł na rzecz każdej z nich.

Analogicznie, zarówno powódce, jak i pozwanemu P. P. przysługiwałaby z tego tytułu także kwota po 2400 zł na rzecz każdego z nich.

Koszty zastępstwa między stronami należało zatem znieść, łącznie z kosztami opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Skarb Państwa poniósł tymczasowo w sprawie koszty wynagrodzenia biegłych w kwocie 4747,66 zł (k. 596), 991,98 zł (k. 665), 205,14 zł (k. 696d) oraz koszty nieuiszczonej opłaty od pozwu w kwocie 4500 zł. Dało to kwotę łączną 10444,78 zł.

Powódka R. D. nie uiściła opłaty od pozwu od rozszerzonego powództwa w kwocie 2500 zł. Sąd Okręgowy uznał, że powinna była ona uiścić tę opłatę w całości, albowiem powództwo sprecyzowała dopiero pismem z 24 czerwca 2018 roku (k. 682-683). Przy czym, kwestia zdrowia powódki, którą uzasadnione zostało rozszerzenie powództwa była poruszana już w pozwie, a zatem już w pozwie strona powodowa, reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, miała możliwość określenia swojego żądania w sposób prawidłowy. Nadto, rozszerzone powództwo okazało się wygórowane wobec każdego z pozwanych, a zatem Sąd uznał, że opłata sądowa od tego rozszerzonego powództwa nie powinna obciążać żadnego z nich.

Różnica pomiędzy kwotą 10444,78 zł a kwotą 2500 zł, to jest kwota 7944,78 zł. Z tej kwoty na każdego z pozwanych przypada kwota 3972,39 zł (7944,78 zł/2).

Skarbowi Państwa należy się od pozwanej H. P. zwrot 59% z kwoty 3972,39 zł, czyli proporcjonalnie do stopnia, w jakim pozwana przegrała z powódką. Daje to kwotę 2343,71 zł, zasądzoną na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łomży od pozwanej H. P. w pkt VII wyroku.

Skarbowi Państwa należy się od pozwanego P. P. zwrot 39% z kwoty 3972,39 zł, czyli proporcjonalnie do stopnia, w jakim pozwany przegrał z powódką. Daje to kwotę 1549,23 zł, zasądzoną na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łomży od pozwanego P. P. w pkt VIII. wyroku.

Różnicę pomiędzy kwotą 7944,78 zł a sumą kwot 2343,71 zł i 1549,23 zł powinna uiścić powódka (7944,78 zł – [2343,71 zł + 1549,23 zł]). Daje to kwotę 4051,84 zł.

Po dodaniu kwoty 4051,84 zł i kwoty 2500 zł z tytułu opłaty sądowej od rozszerzonego powództwa otrzymana została kwota 6551,84 zł, którą powinna uiścić powódka na rzecz Skarbu Państwa, zasądzoną na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łomży od powódki R. D. w pkt VI. wyroku.

Z tym, że Sąd na podstawie art. 113 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, po połowie, w kwotach po 3275,92 zł nakazał pobrać odpowiednio z roszczenia zasądzonego od pozwanej H. P. w pkt I. ppkt a. wyroku oraz z roszczenia zasądzonego od pozwanego P. P. w pkt I. ppkt b. wyroku, jak w pkt VI ppkt a. i b. wyroku.